तद्धित त्रि॰ तस्मै हितम् । १तस्मै हिते । २व्याकरणोक्ते प्रत्ययभेदे पुंन॰ । "तद्धिताः ४।१।७६ पा॰ सूत्रेणाधिकृत्य "यूनस्तिः" इत्यादिना पञ्चमाध्यायसमाप्तिं यावद्ये प्रत्यया विहितास्ते तद्धितसंज्ञकाः ।

शब्द॰ प्रका॰ तल्लक्षणादिकमुक्तं यथा

"विभक्त्यादित्रिकादन्यः प्रत्ययस्तद्धितं मतम् । नामप्रकृतिको नैवमतिव्याप्त्यादिदोषतः" । "विभक्तिधात्वंशकृद्भ्योऽन्यः प्रत्ययस्तद्धितः । वृक्षक इत्यादौ ह्रस्वाद्यर्थकः कादिरपि तद्धितमेवेति । तदन्यत्वेनापि प्रत्ययं विशेषयन्त्यन्ये । नामप्रकृतिकप्रत्ययत्वन्तु न तद्धितस्य लक्षणं विभक्तौ क्यजादौ चातिव्याप्तेः पचतितरामित्यादौ तरामाद्यव्याप्तेश्च" । विभजते । "तस्यापत्यं तद्विशेषस्तदृक्षेण युतेन्दुमान् । कालस्तथा तेन रक्तं तस्य व्यूहोऽथ वेत्ति तत् । अधीते वा देवताऽस्य सैवमादीन् यथायथम् । बोधयद्विविधानर्थांस्तद्धितं स्यादनेकधा" तेनास्य क्लीवत्वमपि "तद्धितस्याचामादेः" । "तद्धितश्चासर्वविभक्तिः" पा॰ । "समासतद्धितकृतां यत्किञ्चिदुपदर्शकम् । गुणप्रधानभावे च तस्य दृष्टो विपर्य्ययः" हरिकारिका । स च तद्धितो द्विविधः प्रकृत्यर्थभिन्नार्थकः स्वार्थिकश्चेति भेदात् ।

तद्बल पु॰ तस्मिन् बलं यस्मात् । १बाणभेदे "क्षुरप्रतद्बलार्द्धेन्दुतारामुख्याश्च तद्भिदः" हेम॰ । अस्य स्त्रीत्वोक्तिः प्रामादिकी "पुमान्" इत्यधिकारे "देवासुरात्मस्वर्गगिरिसमुद्रनखकेश दन्त स्तन भुज कण्ठ खड्ग शरपङ्काभिधानानि" पा॰ "पुंस्त्वे सभेदानुचराः सपर्य्यायाः सुरासुराः । स्वर्गयागाद्रिमेघाब्धिद्रुकालासिशरारयः" अम॰च पुंस्त्वोक्तेः

तद्भाव पु॰ तस्य भावः असाधारणधर्मः प्राप्तिर्वा । १तस्यासाधारणे धर्मे यथा घटे घटत्वम् । गोर्गोत्वम् । २तद्रूपप्राप्तौ च "अभूततद्भावे च्विः" "पयसस्तद्भावात्" कात्या॰ श्रौ॰ ४।३।२३ सू॰ । ७त॰ तस्मिन् भावः तद्विषयकचिन्तने "सदा तद्भावभावितः" गीता ।

तद्राज पु॰ तस्य राजा टच् । १तस्य नृपतौ २तदर्थविहिते तद्धितप्रत्ययभेदे च । "ते तद्राजाः" पा॰ ते अञादयस्तद्राजसंज्ञकाः स्युः "ञ्यादयस्तद्राजाः" पा॰ "पूगात् ञ्य इत्यारभ्य उक्ताः तद्राजसंज्ञका स्युः" सि॰ कौ॰ । तद्राजस्य बहुषु अस्त्रियाम् लुक् ।

तद्र अवसादे मोहे च सौ॰ पर॰ अक॰ सेट् इदित् । तन्द्रति अतन्द्रीत् । तन्द्रा

तद्र्यञ्च(च्) त्रि॰ तदञ्चति गच्छति पूजयति वा—अन्च्—गतौ पूजायां वा क्विप् टेरद्र्यादेशः पूजार्थत्वे न नलोपः । १तद्गामिनि २तत्पूजके च ।

तद्वत् अव्य॰ तेन तुल्यं या तुल्या सा चेत् क्रियेत्यर्थे वति । १तत्सदृशक्रियावति । तस्येव तत्रैव वा इत्यर्थे वति । २तत्तुल्येऽर्थे यथा तद्वत् शिवस्य विभुता, तद्वत् शिवे भक्तिरित्यादि । "तद्वत्तादृशि च स्थितम्" स्वाङ्गलक्षणम् । "चित्रं यथाश्रयमृते स्थाण्वादिभ्यो विना यथा छाया । तद्वद्विना विशेषैर्न तिष्ठते निराश्रयं लिङ्गम्" "पुरुषस्य मोक्षार्थं प्रवर्त्तते तद्वदव्यक्तम्" सा॰ का॰ । "क्षत्तृवैदेहकौ तद्वत् प्रातिलोम्येऽपि जन्मनि" मनुः । तद् अस्त्यर्थे मतुप् मस्य वः । ३तद्विशिष्टे त्रि॰ "तद्वानपोहो वा शब्दार्थः" काव्य॰ प्र॰ "द्रव्याणि तद्वन्ति पृथक्त्वसंख्ये" । "अथ वा तत्प्रकारं यज्ज्ञानं तद्वद्विशेष्यकम्" भाषाप॰ स्त्रियां ङीप् । तस्य भावःतल् । तद्वत्ता तद्विशिष्टत्वे स्त्री "पदार्थे तत्र तद्वत्ता योग्यता परिकीर्त्तिता" भाषा॰ ।

तद्विध त्रि॰ सा विधा प्रकारो यस्य । तत्प्रकारे "धर्म्मार्थौ यत्र न स्यातां शुश्रूषा वापि तद्विधा" मनुः । "क्व तद्विधात्वं क्व च पुण्यलक्षणा" कुमा॰ ।

तन विस्तृतौ तना॰उभ॰सक॰ सेट् । तनोति तनुते अतानीत् अतनीत् अतत-अतनिष्ट ततान तेनतुः तेने । उदित् तनित्वा तान्त्वा । ततः वितानः । "तनोति भानोः परिवेषकैतवात्" नैष॰ । "आचार्य्यस्तनुते विवृतिमिमां दायभागस्य" । दायभागटीका "ततान सोपानपरम्परामिव" रघुः । "यस्य तस्य विना षष्ठीं तेनेति करणं विना" उद्भटः । "तेनिरेऽभिरुचितेषु तरुण्यः" माघः "स तमीं तमोभिरभिगम्य तताम्" माघः "तन्वता प्रथमतादृशि रागम्" माघः ।

अति+अतिशयविस्तारे । अतितत् । "तन्ततोऽतितताति तुत्" माघः ।

वि+अति+व्यतितहारेण विस्तारे आत्म॰ "वियति व्यत्यतन्वातां मूर्त्ती हरिपयोनिधी" भट्टिः । [५।३।५।७ अ॰ ।

अधि+आरोप्य विस्तारे । "धनुरधितनोति" शत॰ ब्रा॰

अनु+सन्ततविस्तारे पश्चाद्विस्तारे च "परिपाल्यानुतनुयादेषधर्मः सनातनः" भा॰ शा॰ १३३ अ॰ ।

अप+अधोविस्तारे । अपतानकः ।

अव+सन्ततविस्तारे "विशालमूलावततं पवनाम्भोदधारिणम्" हरिवं॰ ८८ अ॰ ।

आ+दीर्घतया विस्तारे । आतानः (टाना देओया) सम्यग्-